

CHƯƠNG TRÌNH DỊCH

BÀI 10: PHÂN TÍCH VĂN PHẠM BẰNG BOTTOM-UP

Nội dung

---

1. Ý tưởng & thuật toán
2. Ví dụ minh họa
3. Cài đặt bottom-up đơn giản
  - Cấu trúc một luật văn phạm
  - Cấu trúc một suy diễn trực tiếp
  - Máy phân tích: các hàm hỗ trợ
  - Máy phân tích: các hàm chính
4. Đánh giá về bottom-up
5. Bài tập

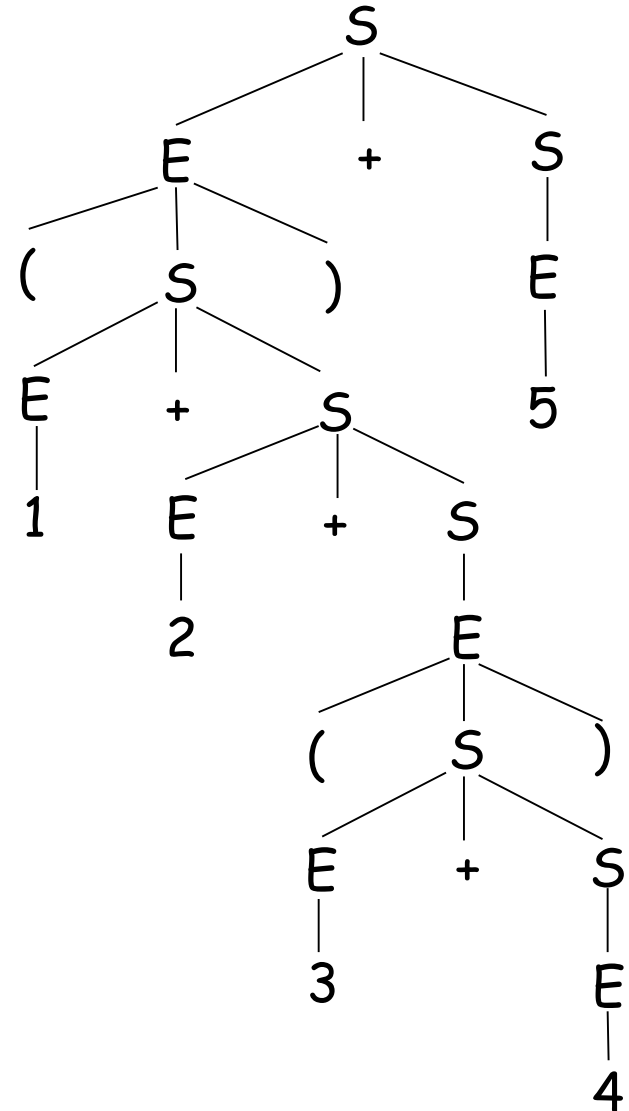
Phần 1

Ý tưởng & thuật toán

Bottom-up: ý tưởng

(1 + 2 + (3 + 4)) + 5 ←
 (E + 2 + (3 + 4)) + 5 ←
 (E + E + (3 + 4)) + 5 ←
 (E + E + (E + 4)) + 5 ←
 (E + E + (E + E)) + 5 ←
 (E + E + (E + S)) + 5 ←
 (E + E + (S)) + 5 ←
 (E + E + E) + 5 ←
 (E + E + S) + 5 ←
 (E + S) + 5 ←
 (S) + 5 ←
 E + 5 ← E + E ← E + S ← S

Bottom-up: mục tiêu & ý tưởng

- **Mục tiêu:** trong số nhiều suy dẫn dạng $S \Rightarrow^* w$, thuật toán sẽ tìm suy dẫn phải (hoặc suy dẫn trái)
- **Ý tưởng chính:**
  - Thử sai và quay lui bằng năng lực tính toán của máy tính
  - Dò ngược quá trình suy dẫn $w \Leftarrow w_{n-1} \Leftarrow \dots \Leftarrow w_1 \Leftarrow S$ bằng kỹ thuật thu-gọn: tìm xem w_i có chứa vế phải của luật hay không, nếu có thì thay thế phần vế phải đó bằng vế trái tương ứng
  - Nếu một $w_i \neq S$ thì chắc chắn nó cần phải được thu-gọn, nếu w_i không chứa vế phải của luật nào đó thì nhánh thử sai này cần quay lui, ngược lại thì thu-gọn và thử tiếp

Bottom-up: thuật toán

---

1. $A = w$
2. Với chuỗi A đạt được trong quá trình lần ngược:
  - Nếu $A = "S"$:
    - Kết luận: quá trình tìm kiếm thành công
    - Lưu lại kết quả (chuỗi biến đổi từ đầu để được A)
    - Kết thúc ngay lập tức quá trình tìm kiếm
  - Duyệt tất cả các luật sinh dạng $x \rightarrow \alpha$, nếu α là một chuỗi con trong A thì:
    - Áp dụng thu-gọn: thế α trong A bằng x , ta được A'
    - Thử bước 2 với chuỗi $A = A'$
  - Nếu không có phương án thu gọn nào thì quay lui

Phần 2

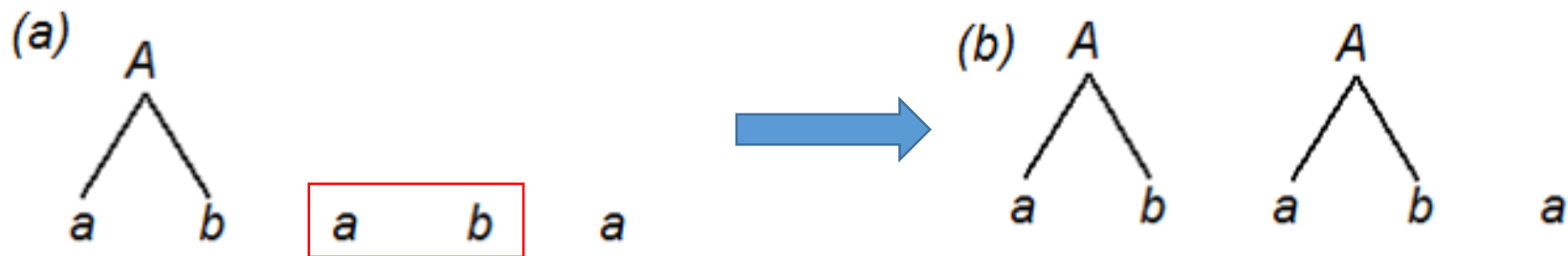
Ví dụ minh họa

Bottom-up: ví dụ

Cho tập luật $S \rightarrow AB$, $A \rightarrow ab$, $B \rightarrow aba$

Chỉ ra quá trình thu gọn chuỗi $w = ababa$

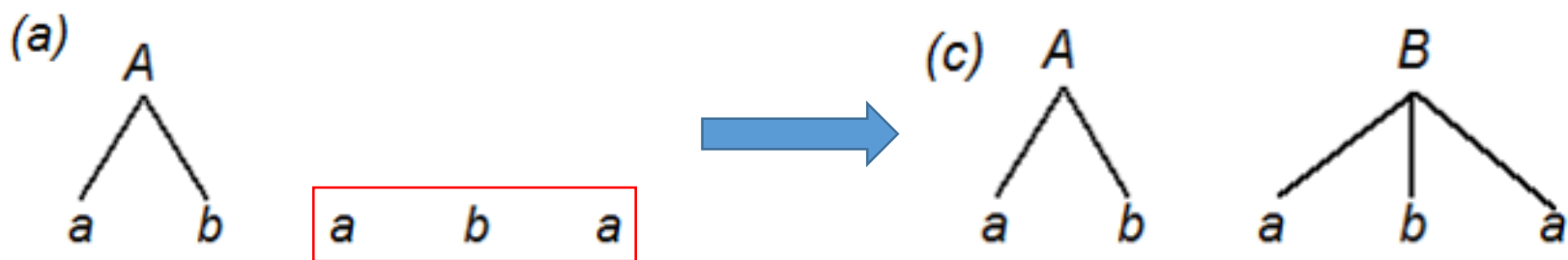
- ...
- Áp dụng luật $A \rightarrow ab$, thu gọn $ababa \leftarrow Aaba$
- Chuỗi $Aaba$ có 2 phương án thu gọn: $Aaba \leftarrow AAa$ và $Aaba \leftarrow AB$

Bottom-up: ví dụ

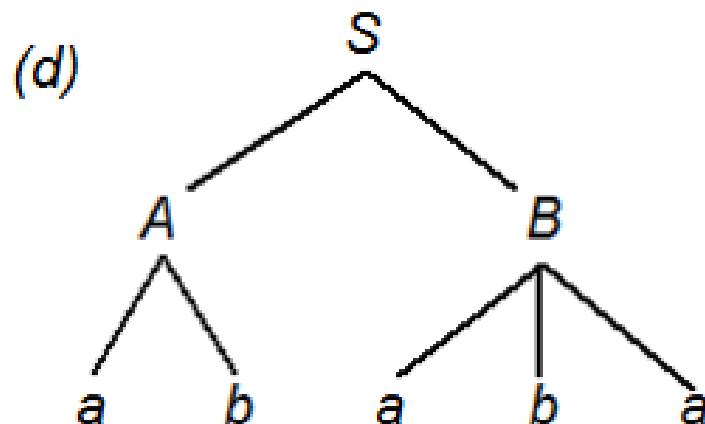
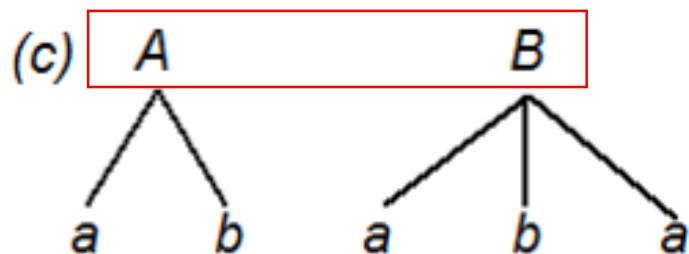
- Áp dụng luật $A \rightarrow ab$, thu gọn $Aaba \leftarrow AAa$
- Đến đây nhánh này ngưng vì không thu gọn tiếp được nữa
- Áp dụng luật $B \rightarrow aba$, thu gọn $Aaba \leftarrow AB$

Bottom-up: ví dụ

- Áp dụng luật $S \rightarrow AB$, thu gọn $AB \leftarrow S$
- Đến đây điều kiện $A = "S"$ xảy ra:
  - Thuật toán dừng, kết luận thu gọn thành công
  - Lưu lại quá trình suy dẫn ngược

Phần 3

Cài đặt bottom-up đơn giản

Cấu trúc một luật văn phạm

```
class Rule {  
    public string left, right;  
    public Rule(string l, string r) {  
        left = l;  
        right = r;  
    }  
    public string ToFineString() {  
        string s = left + " -->";  
        for (int i = 0; i < right.Length; i++)  
            s += " " + right[i];  
        return s;  
    }  
}
```

Cấu trúc một suy diễn trực tiếp


```
class Step {  
    public int ruleNumber, position;  
    public Step(int r, int p) {  
        ruleNumber = r;  
        position = p;  
    }  
}
```

Giải thích:

- Biến ruleNumber lưu số thứ tự của luật sẽ được dùng
- Biến position lưu vị trí sẽ áp dụng luật đó

Máy phân tích: các hàm hỗ trợ

```
class PTBU {
    public List<Rule> rules = new List<Rule>();
    public List<Step> steps;
    string word = null;
    // thêm luật left --> right vào tập luật
    public void AddRule(string left, string right) {
        rules.Add(new Rule(left, right));
    }
    public void PrintAllRules() {
        Console.WriteLine("<bo luat van pham>");
        foreach (Rule r in rules)
            Console.WriteLine("  " + r.ToFineString());
    }
}
```


Máy phân tích: các hàm hỗ trợ

```
public void PrintSteps() {
    Console.WriteLine("Doan nhan thanh cong sau...");
    string w = word;
    foreach (Step s in steps) {
        string x = DoBackStep(w, s);
        Console.WriteLine("  {0} => {1} (vi tri...");
        w = x;
    }
}

string DoBackStep(string w, Step s) {
    string w1 = w.Substring(0, s.position);
    string w2 = w.Substring(s.position +
        rules[s.ruleNumber].right.Length);
    return w1 + rules[s.ruleNumber].left + w2;
}
```


Máy phân tích: các hàm chính

```
public bool Process(string x) {
    steps = new List<Step>();
    word = x;
    return BottomUp(x);
}
// áp dụng được luật k ở vị trí i của chuỗi w?
bool CanApplyHere(string w, int i, int k) {
    string s = w.Substring(i);
    if (s.Length > rules[k].right.Length)
        s = s.Substring(0, rules[k].right.Length);
    return (s == rules[k].right);
}
```


Máy phân tích: các hàm chính

```
public bool BottomUp(string w) {  
    if ("S" == w) return true;  
    for (int i = 0; i < w.Length; i++)  
        for (int k = 0; k < rules.Count; k++)  
            if (CanApplyHere(w, i, k)) {  
                Step st = new Step(k, i);  
                steps.Add(st);  
                if (BottomUp(DoBackStep(w, st)))  
                    return true;  
                steps.RemoveAt(steps.Count - 1);  
            }  
    return false;  
}
```


Thử nghiệm

```
class Program {  
    public static void Main() {  
        PTBU parser = new PTBU();  
        parser.AddRule("S", "AB");  
        parser.AddRule("A", "ab");  
        parser.AddRule("B", "aba");  
        parser.PrintAllRules();  
        if (parser.Process("ababa"))  
            parser.PrintSteps();  
    }  
}
```


Phần 4

Đánh giá về bottom-up

Đánh giá về bottom-up

- Đặc trưng:
  - Dễ hiểu: cài đặt đơn giản
  - Chậm: duyệt toàn bộ, không có các bước cắt nhánh
  - Không vạn năng: không làm việc với văn phạm có suy dẫn rỗng ($A \rightarrow \varepsilon$) hoặc đệ quy ($A \Rightarrow^+ A$)
  - Không dễ loại bỏ những kết quả trùng lặp (trường hợp muốn tìm mọi phương án suy dẫn)
- Ý tưởng cải tiến:
  - *Quy hoạch động: sử dụng lại những kết quả duyệt cũ
  - *Cắt nhánh sớm: dựa trên đặc trưng của một số luật để loại bỏ các phương án không có tương lai

Phần 5

Bài tập

Bài tập

---

1. Chỉ ra quá trình thu gọn bởi thuật toán bottom-up với chuỗi $((\mathbf{a+b})=\mathbf{(b+a)})$, văn phạm G có các luật:
  - $S \rightarrow B$
  - $B \rightarrow R \mid (B)$
  - $R \rightarrow E = E$
  - $E \rightarrow a \mid b \mid (E + E)$
2. Chỉ ra quá trình thu gọn bởi thuật toán bottom-up với chuỗi **not true and not false**, tập luật G sau:
  - $E \rightarrow E \text{ and } T \mid T$
  - $T \rightarrow T \text{ or } F \mid F$
  - $F \rightarrow \text{not } F \mid (E) \mid \text{true} \mid \text{false}$

Bài tập

---

3. Hãy chỉnh sửa thuật toán top-down và bottom-up để chúng có thể chỉ ra mọi phương án suy dẫn từ kí hiệu bắt đầu S thành chuỗi đích w
4. * Mã nguồn minh họa cả hai thuật toán top-down và bottom-up đều dựa trên đệ quy, hãy chuyển đổi chúng thành dạng không đệ quy bằng cách sử dụng một stack lưu lại trạng thái của các chuỗi trung gian trong quá trình thử-sai các luật sinh
5. Hãy xây dựng thuật toán chuyển đổi từ suy dẫn trả về bởi thuật toán top-down (bottom-up) thành cây phân tích cú pháp tương ứng

Bài tập

---

6. * Hãy điều chỉnh thuật toán top-down (bottom-up) để chúng trả về mọi cây phân tích cú pháp khác nhau (dùng cho văn phạm có nhập nhằng)
7. Nếu văn phạm G đệ quy phải, thì thuật toán top-down hay bottom-up sẽ trả về kết quả nhanh hơn trong các tính huống:
  - Chuỗi w không thuộc văn phạm G
  - Chuỗi w có nhiều cây phân tích cú pháp